

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 16 lipca 2024 r.

Znak: WZPS-5.431.2.16.2024.SB

Pan
Krzysztof Tkacz
Burmistrz Mieszkowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 12-14 czerwca 2024 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Gminie Mieszkowice. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibie Urzędu Miejskiego w Mieszkowicach oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach (podmiotu organizującego pracę z rodziną) przy ul. F. Chopina 1.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, na podstawie upoważnienia Nr 62/2024 z 21 maja 2024 r., w składzie: Sylwia Buczkowska – główny specjalista, osoba kierująca zespołem i Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki.

Kontrolą objęto sposób realizacji wybranych zadań z zakresu wspierania rodziny, w szczególności zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 14 czerwca 2024 r. oraz realizację zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Mieszkowice w dniach 28-30 kwietnia 2021 r.

Ustaień dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Urzędzie Miejskim i w Ośrodku Pomocy Społecznej w Mieszkowicach oraz wyjaśnień udzielonych przez Pana Krzysztofa Tkacza – Burmistrza Mieszkowic, Pana Marcina Pisanko – Zastępcę Burmistrza Mieszkowic oraz upoważnionych pracowników.

Akta kontroli str. 1-13

Działalność Gminy Mieszkowice w zakresie objętym kontrolą oceniam negatywnie.³

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Większość kontrolowanych zadań z zakresu wspierania rodziny jest realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieszkowicach. Od kwietnia 2023 r. w ośrodku nie ma kierownika. Pismem z dnia 14 kwietnia 2023 r., Pan Andrzej Salwa – poprzedni Burmistrz Mieszkowic powierzył Pani [tekst wyłączony z jawności] dodatkowe zadania w zakresie m. in. koordynowania działalności ośrodka, koordynowania zadań w zakresie pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i innych zadań wynikających z przepisów prawa prowadzonych w ośrodku oraz koordynowania organizacji pracy na poszczególnych stanowiskach. Nie wyznaczono osoby zastępującej lub pełniącej obowiązki kierownika. Zgodnie z ogólnie przyjętym znaczeniem, koordynacja oznacza organizowanie działań wykonywanych wspólnie przez wiele osób. Nie jest to tożsame z kierowaniem ośrodkiem, m. in. nie daje prawa do kontrolowania działań podejmowanych przez pracowników ośrodka, co może mieć istotne znaczenie dla funkcjonowania jednostki.

Akta kontroli str. 14

Oceny działalności dokonano na podstawie analizy sposobu realizacji przez Gminę Mieszkowice następujących zadań z zakresu wspierania rodziny.

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bez wsparcia asystenta – monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bez wsparcia asystenta.

Na dzień kontroli asystenturą nie objęto 11 rodzin ze zdiagnozowaną w wywiadzie środowiskowym bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że 9 rodzinom nie zaproponowano wsparcia asystenta, ponieważ zdaniem pracowników nie wymagały one takiej formy pomocy. Sytuacja rodzin nie wskazywała na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, taka przyczyna udzielenia pomocy została wskazana w wywiadzie ze względu na rodzinę niepełną lub wielodzietność. Szczegółowej analizie poddano dokumentację pozostałych dwóch rodzin, którym zaproponowano wsparcie asystenta, rodziny nie wyraziły zgody:

- 1) Rodzina 2.3 – samotna matka z 2 dzieci (obecnie 7 i 5 lat). [tekst wyłączony z jawności]
- 2) Rodzina 2.11 – samotna matka z 2 dzieci (obecnie 16 i 13 lat), wymagająca jedynie pomocy finansowej (skierowano do prac społecznie-użytecznych). Nie stwierdzono problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie. Mimo braku zasadności – zaproponowano wsparcie asystenta, odmowa na piśmie 25.08.2022 r.

W przypadku 2.3, nie zaproponowano wsparcia asystenta rodziny w momencie stwierdzenia niezaradności życiowej klientki (15.12.2022 r. i 26.01.2023 r.), co narusza art. 176 pkt 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w ocenie kontrolujących, monitoring sytuacji dzieci w rodzinie był niewystarczający. Nie pozyskano informacji z przedszkola w zakresie funkcjonowania dziecka i kontaktu z matką, a notatki zawarte w wywiadach/aktualizacjach nie zawierały informacji na temat aktualnej sytuacji dzieci w rodzinie. Brak monitoringu sytuacji dzieci z rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej narusza art. 176 pkt 7 ustawy. Podczas kontroli wskazano na konieczność zawierania w wywiadach środowiskowych bardziej szczegółowych informacji na temat problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinie, celem oceny konieczności przyznania rodzinie asystenta.

Akta kontroli 15-30, 72-92

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem.

Zgodnie z art. 176 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Za rodziny, które znalazły się w sytuacji kryzysowej należy uznać m. in. te, w których wystąpiła przemoc, problem uzależnienia lub zaistniały inne trudne sytuacje mogące mieć wpływ na funkcjonowanie rodziny (np. śmierć w rodzinie, nagła choroba, próba samobójcza).

Zgodnie z art. 9h ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej⁴, po zakończeniu procedury Niebieskie Karty prowadzone są działania monitorujące przez okres 9 miesięcy. Zmiany w zakresie prowadzenia monitoringu zostały wprowadzone art. 1 pkt 19 ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw⁵ i obowiązują od dnia 22 czerwca 2023 r. W związku z powyższym, podczas kontroli analizowano monitoring prowadzony w rodzinach, w których procedura prowadzona była w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 21 czerwca 2023 r., czyli do momentu wejścia w życie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadzającej obowiązkowy monitoring po zakończeniu procedury NK. W kontrolowanym okresie, na terenie gminy Mieszkowice prowadzono procedury Niebieskie Karty w 4 rodzinach z dziećmi innych niż te, które zostały opisane w wystąpieniu jako zdiagnozowane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, objęte asystenturą lub z dziećmi w pieczy zastępczej. Przeanalizowano sytuację wszystkich rodzin:

- 1) Rodzina 6.1 – samotna matka z 4 dzieci (obecnie 12, 11, 9 i 8 lat). [tekst wyłączony z jawności] – informacje pozyskano tylko od klientki, nie zawarto obserwacji i informacji na temat sytuacji dzieci, nie pozyskano informacji ze szkół. W momencie uzyskania informacji o problemach w rodzinie nie zaproponowano wsparcia asystenta (w wywiadach brak diagnozy pod tym kątem).
- 2) Rodzina 6.2 – rodzice z 2 dzieci (obecnie 15 i 5 lat). [tekst wyłączony z jawności] Informacje pozyskano tylko od klientów, nie zawarto obserwacji i informacji na temat sytuacji dzieci, nie pozyskano informacji ze szkół. W momencie uzyskania informacji o problemach w rodzinie nie przeprowadzono wywiadu środowiskowego i nie zaproponowano wsparcia asystenta.
- 3) Rodzina 6.3 – małżeństwo z 4 dzieci (obecnie w wieku 13, 7, 6 i 4 lata). [tekst wyłączony z jawności] W opisanym przypadku brak monitoringu sytuacji dzieci w rodzinie w okresie od kwietnia 2023 r. do maja 2024 r., nie przeprowadzono w rodzinie wywiadu środowiskowego po uzyskaniu informacji o możliwych nieprawidłowościach w rodzinie i nie zaproponowano wsparcia asystenta.
- 4) Rodzina 6.4 – małżeństwo z 2 dzieci (obecnie 15 i 6 lat). [tekst wyłączony z jawności] W badanym przypadku nie przeprowadzono w rodzinie wywiadu środowiskowego po uzyskaniu informacji o możliwych nieprawidłowościach w rodzinie i nie zaproponowano wsparcia asystenta.

Brak monitoringu sytuacji dzieci w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej (rodzina 6.3) narusza art. 176 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W zakresie sposobu monitorowania udzielono instruktażu. Po uzyskaniu informacji o możliwych nieprawidłowościach w opiece nad dziećmi (rodziny 6.2, 6.3, 6.4), nie przeprowadzono wywiadu środowiskowego w celu oceny konieczności przyznania asystenta rodziny, co jest niezgodne z art. 11 ustawy.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021, poz. 1249 z późn. zm.)

⁵ Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 535)

Podczas kontroli, nie wykazano innych rodzin zagrożonych kryzysem.

Akta kontroli 15-71

2. Rodziny objęte wsparciem asystenta.

Na dzień kontroli w gminie zatrudniony był jeden asystent rodziny, który swoim wsparciem obejmował 6 rodzin z 23 dzieci. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „liczba rodzin objętych wsparciem jednego asystenta nie może przekroczyć 15”. W związku z tym należy stwierdzić, że liczba asystentów w Gminie Mieszkowice była adekwatna do potrzeb gminy. W kontrolowanym okresie, ze wsparcia asystenta korzystało łącznie 17 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy z asystentem przez sąd. Liczba rodzin objętych asystenturą wskazana podczas kontroli nie była zgodna z danymi ze sprawozdań rzeczowo-finansowych składanych przez jednostkę w kontrolowanym okresie (wykazano 18 rodzin). Zastępca burmistrza wyjaśnił, że w sprawozdaniu błędnie wpisano liczbę rodzin, co wynikało z informacji udzielonych przez asystenta rodziny.

Wsparcie asystenta dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Oceny pracy asystenta dokonano na podstawie analizy indywidualnej 8 przypadków rodzin objętych wsparciem w kontrolowanym okresie (rodziny: 3.1, 3.2, 3.3, 3.11, 3.14, 3.15, 3.16, 3.17), w tym 4 z którymi asystent zakończył współpracę i jednej zobowiązanej do pracy przez sąd.

Przeanalizowano sposób przydzielenia asystenta rodzinom. We wszystkich przypadkach przydzielenie nastąpiło zgodnie z procedurą opisaną w art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 1 przypadku (3.11) zgoda rodziny na współpracę z asystentem została pozyskana dopiero po jego przyznaniu. Zastępcy burmistrza wskazano na konieczność pozyskiwania zgody przez przyznaniem rodzinie asystenta. W 2 przypadkach (3.14, 3.15) przydzielenie asystenta nastąpiło dopiero po 3 miesiącach od przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Zastępca burmistrza wyjaśnił, że przyczyną opóźnienia było rozpoczęcie w lutym 2022 r. naboru do projektu „W rodzinie siła”, natomiast rozpoczęcie współpracy z asystentem zgodnie z założeniami projektu zaplanowano na maj 2022 r.

W 4 przypadkach (3.1, 3.11, 3.14, 3.17) wywiady środowiskowe, na podstawie których przydzielony został asystent, nie zawierały w diagnozie informacji na temat rodzaju problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinie, dzieciach przebywających w pieczy i przyczynach ich umieszczenia. Niepełna analiza sytuacji rodziny (pod kątem problemów opiekuńczo-wychowawczych) oraz przyczyn kryzysu w rodzinie narusza art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analizie poddano 4 plany pracy z rodzinami. W 3 przypadkach planowane działania tylko częściowo były adekwatne do potrzeb rodzin (3.11, 3.16, 3.17). W przypadku planu rodziny 3.17 w planie nie zawarto przewidywanych efektów, brakowało podpisu właściwego pracownika socjalnego i asystenta. W 2 przypadkach (3.14, 3.15) nie opracowano pierwszego planu pracy z rodziną. W 4 przypadkach (3.1, 3.2, 3.3, 3.16) nie opracowano kolejnych planów pracy lub ich aktualizacji, mimo zmieniającej się sytuacji rodzin. Opisane nieprawidłowości naruszają art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Udzielono instruktażu w zakresie elementów, które powinien zawierać plan pracy z rodziną.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi organizującemu pracę z rodziną. Analizie poddano 6 ocen (dokumentacja 3 rodzin), których asystent dokonał w kontrolowanym

okresie. Wszystkie oceny zostały dokonane terminowo i przekazane podmiotowi organizującemu pracę z rodziną. W przypadku pozostałych 5 rodzin (3.1, 3.2, 3.3, 3.14, 3.17), przez cały okres asystentury nie dokonano ocen sytuacji rodziny, co narusza przywołany przepis.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez jednostkę w Wykazie rodzin objętych wsparciem ośrodka, w 4 analizowanych przypadkach (3.1, 3.3, 3.14, 3.16) zakończono współpracę z asystentem. Tylko w jednym przypadku (3.16) asystent dokonał oceny końcowej – zakończenie asystentury ze względu na zaprzestanie współpracy. W aktach rodziny brak informacji o prowadzonym monitoringu. W rodzinie 3.1 dokumentacja prowadzona do grudnia 2022 r. – z wykazu wynika, że asystentura została zakończona w grudniu 2022 r. z powodu zmiany miejsca zamieszkania. Brak informacji o zakończeniu oraz pisma informującego właściwy ośrodek pomocy społecznej o przeprowadzce rodziny na ich teren. Rodzina 3.3 – z wykazu wynika zakończenie pracy asystenta w grudniu 2022 r. ze względu na osiągnięcie celów. Dokumentacja prowadzona do stycznia 2023 r., brak informacji o zakończeniu współpracy, brak monitoringu sytuacji w rodzinie. Rodzina 3.14 – w wykazie zawarto informacje o zakończeniu asystentury we wrześniu 2023 r. Ostatni wpis asystenta dokonany w grudniu 2022 r. Brak informacji o zakończeniu współpracy, brak monitoringu. Powyższe nieprawidłowości naruszają art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy.

Praca asystenta została poddana analizie także pod względem merytorycznym:

- 1) Rodzina 3.1 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wpisy świadczące o wyręczaniu matki przez asystenta (odrabianie lekcji z dzieckiem, złożenie wniosku przez profil zaufany, uporządkowanie rzeczy w szafce dziecka, wizyta z dzieckiem w poradni, zakup odzieży i przyborów szkolnych), wskazane jest odnotowywanie wejść asystenta w środowisko w godzinach popołudniowych.
- 2) Rodzina 3.2 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wpisy świadczące o wyręczaniu matki przez asystenta (zmiana pościeli, sprząatanie pokoju, ćwiczenia logopedyczne z dzieckiem, pisanie pism, zachęcanie dziecka do sprzątania, segregowanie odzieży dziecka, diagnoza dziecka w poradni), tylko jeden kontakt z przedszkolem, brak dokumentacji pracy asystenta od maja 2023 r.
- 3) Rodzina 3.3 – wyręczanie matki (zakup wyprawki, umawianie wizyt lekarskich, nauka samodzielnego ubierania dziecka, motywowanie dziecka do sprzątania pokoju, przegląd odzieży dziecka), brak kontaktu ze szkołą (punkt przedszkolny), brak informacji o zakończeniu współpracy – ostatni wpis asystenta ze stycznia 2023 r.
- 4) Rodzina 3.11 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji na temat relacji w rodzinie i młodszych dzieci (większość wpisów dotyczy pomocy w nauce najstarszej dziewczynce), brak współpracy z kuratorem.
- 5) Rodzina 3.14 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wpisy świadczące o wyręczaniu matki przez asystenta (pomoc dziecku w odrabianiu lekcji, zachęcanie dzieci do czytania, segregowanie odzieży dzieci, zabawa z dziećmi), brak kontaktów ze szkołą, wskazane jest odnotowywanie wejść asystenta w środowisko w godzinach popołudniowych, brak dokumentacji pracy asystenta od grudnia 2022 r.
- 6) Rodzina 3.15 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wskazane jest odnotowywanie wejść asystenta w środowisko w godzinach popołudniowych, brak dokumentacji pracy asystenta od stycznia 2023 r.

- 7) Rodzina 3.16 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wskazane jest odnotowywanie wejść asystenta w środowisko w godzinach popołudniowych, po zakończeniu asystentury (odmowa współpracy) brak monitoringu pod kątem możliwości powrotu dzieci pod opiekę rodziców (postanowienie o tymczasowym umieszczeniu najmłodszych dzieci w pieczy).
- 8) Rodzina 3.17 – w kartach pracy asystenta brak obserwacji i informacji o relacjach w rodzinie i sytuacji dzieci, wyręczanie rodziców (przekazanie informacji o zadaniach i sprawdzianach dzieci, pomoc dziecku w nauce), działania asystenta skupione głównie na jednym dziecku, niewiele informacji na temat pozostałych dzieci, jeden kontakt z pedagogiem, wskazane jest odnotowywanie wejść asystenta w środowisko w godzinach popołudniowych, brak dokumentacji pracy asystenta od maja 2023 r.

W 5 przypadkach (3.2, 3.3, 3.14, 3.15, 3.17) brakowało dokumentów potwierdzających pracę asystenta w rodzinach, co uniemożliwia stwierdzenie, czy rodziny były objęte faktycznym wsparciem asystenta. Brak dokumentacji narusza art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rolą asystenta jest takie wspieranie i motywowanie rodziny, aby umożliwić jej podniesienie własnych kompetencji i usamodzielnienie się. Wpisy asystenta w dokumentacji rodzin świadczyły o wyręczaniu klientów w pełnieniu ról rodzicielskich. Może to prowadzić do uzależnienia rodziny od asystenta oraz do wypalenia zawodowego pracownika. W 5 przypadkach (3.2, 3.3, 3.11, 3.14, 3.17) współpraca z osobami/jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny była niewystarczająca (brak kontaktów ze szkołą, kuratorem lub tylko pojedyncze), co narusza art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy.

Akta kontroli 15-30, 93-98, 111-486

Wsparcie asystenta dla kobiet w ciąży, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Z informacji pozyskanych podczas kontroli wynika, że do Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach w kontrolowanym okresie nie wpłynął wniosek o koordynowanie poradnictwa przez asystenta rodziny zgodnie z art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”⁶.

Akta kontroli 15-30, 487-489

3. Praca z rodziną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.

Art. 10 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że: „praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną”. Na dzień kontroli, w pieczy zastępczej przebywało łącznie 23 dzieci z 12 rodzin.

W kontrolowanym okresie w pieczy umieszczono 6 dzieci z 4 rodzin. Sytuację dzieci z 2 rodzin (5.10, 5.13) przeanalizowano w części dotyczącej pracy asystenta (pozycja odpowiednio 3.16 i 3.15). Dziecko 5.12 (obecnie 16 lat) od 6 roku życia przebywało pod opieką babci, jednak dopiero w 2023 r. została uregulowana jego sytuacja poprzez utworzenie rodziny zastępczej spokrewnionej. Rodzicom nie proponowano wsparcia asystenta, rodzina nie korzystała z pomocy ośrodka. W kwietniu 2024 r. rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. Szczegółowej analizie poddano sytuację 2 dzieci (obecnie 12 i 9 lat) z rodziny 5.11, pod kątem działań podejmowanych przez ośrodek przed i po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. [tekst wyłączony z jawności] Brak możliwości i zasadności przydzielenia asystenta rodziny.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w badanym zakresie.

⁶ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1923 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta należy opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. W kontrolowanym okresie asystent pracował z 4 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej (3.2, 3.11, 3.15, 3.16). Przeanalizowano dwa plany pracy z rodziną (3.11, 3.16), nie zostały one skonsultowane z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowane z planami pomocy dziecku. Narusza to przywołany przepis. W pozostałych dwóch przypadkach nie sporządzono planu pracy z rodziną.

Z informacji uzyskanych w jednostce wynika, że w kontrolowanym okresie do ośrodka wpłynęły łącznie 62 zaproszenia do udziału w posiedzeniach dotyczących okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Asystent rodziny wziął osobiście udział w 3 posiedzeniach, w 2 skontaktował się telefonicznie z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (ze względu na dużą odległość i brak możliwości dojazdu do Białogardu). W pozostałych posiedzeniach nie brał udziału, ponieważ nie współpracował w tym czasie z rodzinami biologicznymi z dziećmi w pieczy, których dotyczyły spotkania. Pracownicy socjalni również nie brali udziału w posiedzeniach, natomiast we wszystkich przypadkach przekazali pisemne informacje o rodzinie.

Akta kontroli 15-30, 99-486, 490

4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Zgodnie informacjami pozyskanymi podczas kontroli oraz oświadczeniem Zastępcy Burmistrza Mieszkowic, gmina zapewnia mieszkańcom wsparcie asystenta rodziny, pracę socjalną, usługi opiekuńcze i specjalistyczne. Pomoc prawną zapewnia radca prawny raz w tygodniu przez 4 godziny. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dwa razy w tygodniu przez 2 godziny prowadzi konsultant ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie oraz dodatkowo w formie teleporady specjalista psychoterapii uzależnień, również dwa razy w tygodniu przez 2 godziny. Informacje o dyżurach specjalistów zamieszczone są na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej gminy. Podczas kontroli wskazano, aby rozważyć rozszerzenie specjalistycznego wsparcia o usługi psychologa oraz umożliwić mieszkańcom korzystanie ze wsparcia w formie osobistej, a nie tylko zdalnej. Ponadto wskazano, że w związku z trudną sytuacją organizacyjną ośrodka, zasadne jest prowadzenie działań profilaktyki wypalenia zawodowego m. in poprzez objęcie pracowników ośrodka wsparciem specjalistycznym oraz zapewnienie im superwizji i szkoleń. Na terenie gminy organizowane są imprezy i festyny okolicznościowe, integrujące społeczność lokalną.

Akta kontroli 491-493

5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Gmina prowadzi jedną Placówkę Wsparcia Dziennego w Mieszkowicach. Placówka została utworzona na podstawie Uchwały Nr X/91/2019 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z 19 grudnia 2019 r. i funkcjonuje w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach. Działalność placówki reguluje statut ośrodka przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/276/2022 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z 14 września 2022 r. oraz regulamin wprowadzony zarządzeniem Nr 2/2020 kierownika ośrodka. Zgodnie z dokumentacją, placówka jest prowadzona w formie opiekuńczej i przeznaczona dla 15 dzieci. Funkcjonuje w lokalu, który spełnia wymagania sanitarne i przeciwpożarowe określone w art. 18 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z dokumentacją placówki, jej kierownikiem jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach. Od dnia 17 kwietnia 2023 r. w ośrodku nie ma kierownika. Do czasu zatrudnienia nowego, poprzedni burmistrz powierzył Pani [tekst wyłączony z jawności] dodatkowe zadania w zakresie koordynowania działalności ośrodka w zakresie realizowanych zadań. Nie jest to tożsame z kierowaniem ośrodkiem, nie wyznaczono osoby zastępującej lub pełniącej obowiązki kierownika. W związku z tym należy stwierdzić, że od kwietnia 2023 r. w placówce wsparcia dziennego nie ma kierownika, co narusza art. 25 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli 494-496

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Mieszkowice w dniach 28-30 kwietnia 2021 r.

Ocena realizacji zaleceń wydanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 23 czerwca 2021 r.:

– znaczące:

- 1) w sytuacji, gdy dziecko z rodziny umieszczone zostało w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej – art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy – **zalecenie nie zostało zrealizowane.**

W kontrolowanym okresie asystent pracował z 4 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej. Przeanalizowano dwa plany pracy z rodziną, nie zostały one skonsultowane z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowane z planami pomocy dziecku. W pozostałych dwóch przypadkach nie sporządzono planu pracy z rodziną.

- 2) zapewnić wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych – art. 176 pkt 3 lit. c ustawy – **zalecenie jest realizowane.** Na terenie gminy funkcjonuje jedna placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej. W latach 2022-2023 działała w ramach projektu „W rodzinie siła”. Od 1 stycznia 2024 r. funkcjonuje samodzielnie, zapewnia 15 miejsc i tyle dzieci do niej uczęszcza.

– zwykłe:

- 1) sprawować kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną – art. 28a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (w 2021 r. nałożono karę finansową za brak realizacji tego zalecenia wydanego w 2017 r.) – **zalecenie nie zostało zrealizowane.**

W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono kontroli wynikającej z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednostka przedstawiła protokół z kontroli przeprowadzonej w dniu 21 marca 2022 r. przez Komisję Rewizyjną Rady Miejskiej w Mieszkowicach w zakresie działalności merytorycznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach. Kontroli dokonało 4 członków komisji na podstawie upoważnienia Przewodniczącego Rady Miejskiej w Mieszkowicach z dnia 16 marca 2022 r. oraz zgodnie z Uchwałą Nr XXVII/223/2022 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Mieszkowicach na rok 2022 i przyjęcia sprawozdania z pracy komisji za rok 2021. Zgodnie z planem pracy na rok 2022 r., w styczniu powinna zostać przeprowadzona przez komisję kontrola działalności merytorycznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach. W protokole nie wskazano zakresu kontroli. Art. 28a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jasno wskazuje, że kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego sprawuje burmistrz. Zgodnie z ust. 2 przywołanego artykułu – burmistrz może upoważnić, w formie pisemnej, do sprawowania kontroli, o której mowa w ust. 1, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej gminy. Osobami upoważnionymi nie mogą być pracownicy kontrolowanych jednostek.

W związku z powyższym, nie można uznać kontroli dokonanej przez Komisję Rewizyjną Rady Miejskiej w Mieszkowicach jako realizację przywołanego zapisu.

- 2) zachować ciągłość w realizacji i opracowaniu programu wspierania rodziny – art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (w 2021 r. nałożono karę finansową za brak realizacji tego zalecenia wydanego w 2017 r.) – **zalecenie jest realizowane.**

W kontrolowanym okresie obowiązywały dwa gminne programy wspierania rodziny: na lata 2020-2022 – przyjęty Uchwałą Nr XII/110/2020 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z 12 marca 2020 r. oraz na lata 2023-2025 – przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/301/2022 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z 21 grudnia 2022 r. z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2023 r. Oznacza to, że zachowano ciągłość w realizacji i opracowaniu programu wspierania rodziny.

- 3) nie przekraczać terminu przekazania radzie miejskiej sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny – art. 179 ust. 1 ustawy – **zalecenie jest realizowane.**

W kontrolowanym okresie przekazano Radzie Miejskiej w Mieszkowicach dwa sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny: za 2022 i 2023 r. Oba zostały przekazane zgodnie z terminem określonym w przepisach.

Dwa zalecenia pokontrolne:

- w sytuacji, gdy dziecko z rodziny umieszczone zostało w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej – art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- sprawować kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną – art. 28a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

nie zostały zrealizowane.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych (...) podlega karze pieniężnej w wysokości od 1 000 do 15 000 zł”.

Akta kontroli 497-507

Podsumowanie ustaleń kontroli

Stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- 1) niewystarczający monitoring sytuacji dzieci w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) brak wsparcia asystenta dla rodziny z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) brak monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem,
- 4) brak wywiadu środowiskowego po uzyskaniu informacji o trudnościach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie pod kątem konieczności przyznania wsparcia asystenta,
- 5) w wywiadach niepełna analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- 6) plany pracy z rodziną, z której dzieci przebywają w pieczy zastępczej nie zostały opracowane we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowane z planem pomocy dziecku,
- 7) od kwietnia 2023 r. brak osoby uprawnionej do kierowania działalnością ośrodka, a tym samym do kierowania placówką wsparcia dziennego,
- 8) brak planów pracy z rodziną lub ich aktualizacji po zmianie sytuacji w rodzinie,

- 9) brak okresowych ocen sytuacji rodzin,
- 10) niewystarczająca współpraca z jednostkami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny lub jej brak,
- 11) braki w dokumentacji pracy asystenta z rodziną,
- 12) brak kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego.

Przyczyny stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- brak osoby kierującej działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach (w tym placówką wsparcia dziennego),
- błędna interpretacja przepisów,
- niedopełnienie obowiązków,
- brak kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną.

Skutki stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- błędy formalne,
- nieprawidłowości w funkcjonowaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach,
- niewystarczające wsparcie dla dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

Poprzedni i obecny Burmistrz Mieszkowic, poprzedni kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieszkowicach, pracownicy ośrodka.

Uprawnienia jednostki kontrolowanej:

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Wpis w książce kontroli:

Pozycja 4/2024

Wystąpienie otrzymują:

- 1) Burmistrz Mieszkowic
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Mieszkowice w zakresie wspierania rodziny

wydają zalecenia :

znaczące:

- 1) w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeprowadzać wywiad środowiskowy pod kątem konieczności przydzielenia rodzinie asystenta zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) przeprowadzać rzetelną analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie – art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy,

- 3) zapewnić wsparcie asystenta rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak wskazuje art. 176 pkt 3 lit a ustawy,
- 4) prowadzić monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w myśl art. 176 pkt 7 ustawy,
- 5) po zakończeniu pracy asystenta prowadzić monitoring funkcjonowania rodziny – art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy,
- 6) w przypadku każdej rodziny, z której dzieci przebywają w pieczy zastępczej opracowywać we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej plany pracy z rodziną, które będą skoordynowane z planem pomocy dziecku jak wskazuje art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 7) uregulować organizację pracy w ośrodku poprzez zatrudnienie kierownika lub przyznanie uprawnień kierowania jednostką, w celu zapewnienia jej właściwego funkcjonowania

zwykle:

- 1) opracowywać i realizować plany pracy z rodziną – art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy,
- 2) terminowo dokonywać okresowych ocen sytuacji rodzin zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy,
- 3) współpracować i dokumentować współpracę z jednostkami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny w myśl art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy,
- 4) rzetelnie prowadzić dokumentację pracy z rodziną jak wskazuje art. 1 ust. 1 pkt 14 ustawy,
- 5) sprawować kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego zgodnie z art. 28a ustawy.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie ich realizacji.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:
Karolina Czaja-Śmietana
Starszy inspektor wojewódzki
Sylwia Buczkowska
Główny specjalista

Zastępca Dyrektora
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak – Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1 lit. B oraz art. 6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylecia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (osoby fizyczne)